

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationum// Roberti Bel-//larmini Politiani,// Societatis
Iesv// De Controversiis// Christianae Fidei, Adver-//sus
huius temporis Haereticos,// Tomus ...**

De Sacramento Evcharistiæ - Sex Libris Explicata

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1589]

VD16 B 1603

XIV. Probatur sacrificiu[m] Missæ ex c. 10. prioris ad Cor.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54113](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54113)

DICIS; Qui concionantur, aut Sacramenta populo prebent, Domino ministrare dici possunt, quia ad eius honorem id faciunt. At si ista esset causa, cur Lucas scripserit: *Ministrantibus Domino*, non addidisset, & *ieiunantibus*; nam etiam ieiunare, est eo modo Domino ministrare. Qui enim bene ieiunant, ad honorem Dei ieiunant; iuxta illud Roman. *Qui manducat, Domino manducat, & qui non manducat, Domino non manducat.*

PRÆTEREA verbum illud *Λιτουργία*, licet possit commodari ad sacra, & prophana ministeria, tamen cum commodatur ad sacra, & absolute ponitur in Scripturis, tunc que accipitur pro ministerio sacrificij, ut patet ex cap. 1. Lucæ, & epistola ad Hebræos, cap. 2. 8. 9. & 10. Quare hoc loco Erasmus, qui apud aduersarios in precio esse solet, vertere videtur est: *Sacrificantibus illis Domino*; & hinc etiam factum est, Græci Missæ celebrationem *Λιτουργία* appellet.

CAPVT XIV.

Probatur sacrificium Missæ ex cap. 10. prioris Corinthios.

ARGUMENTVM POSTREMVM ex his que probatur à Scripturis, est apud Apostolum 1. Corinthios. *Fugite, inquit, ab idolorum cultura. Ne prædicatione loquor; Vos ipsi iudicate quod dico. Calix benedictionis cui benedicimus, nonne communicatio sanguinis Domini est? & panis quem frangimus, nonne participatio corporis Domini est? quoniam unus panis, et unum corpus multi sumus qui de uno pane participamus. Videte Israël secundum carnem: nonne qui edunt hostias, participes sunt altaris? quid ergo dicimus quod idolis immolatum sit aliquid, aut quod idolum sit aliquid? Sed qua immolant Gentes, demonis immolant, & non Domini autem vos socios fieri demoniorum. Non potestis calicem Domini bibere, & calicem demoniorum: non potestis mensam Domini participes esse, & mensam demoniorum. Hæc ille.*

Ex his verbis tria argumenta colliguntur. VNUM ex comparatione mensæ Domini, cum mensa Gentilium, & Iudeorum. Apertissime enim comparat Apostolus mensam Domini, unde sumimus Eucharistiam, cum altari Gentilium, ubi immola-

immolabatur idolis, & cum altari Hebræorum, vbi immolabantur sacrificia carnalia Deo vero. Inde autem sequitur mensam Domini esse etiam quoddam altare, & proinde Eucharistiam esse sacrificium: nunquam enim altare proprie dictum erigitur, nisi ad sacrificia proprie dicta. Existimant quidem aliqui, vt Haymo, & alij nonnulli graues auctores non improbabiler mensam Domini expressè vocari altare, Hebr. 13. in illis verbis: *Habemus altare, de quo edere non habent potestatem, qui tabernaculo deseruiunt*: tamen quia non desunt ex Catholicis, qui eo loco per altare intelligant crucem, aut ipsum Christum; non vrgeo eum locum.

ALTERVM argumentum sumitur ex comparatione Eucharistiae cum sacrificiis Gentilium, & Hebræorum. Apostolus enim apertissime dicit, ita nos fideles sumere de mensa Domini corpus, & sanguinem Domini, vt sumunt Iudæi hostias, & Gentiles idolothyta ex suis altaribus, seu mensis. Quæ comparatio inepta sit necesse est, & perperam ab Apostolo adducta, si Eucharistia non est sacrificium Deo immolatum, sicut cibus illi Iudæorum, & Gentilium sunt sacrificia Deo, vel idolis immolata.

TERTIVM argumentum sumitur ex comparatione societatis, quam habemus cum Deo per manducationem Eucharistiae, cum societate quam habebant Gentiles cum idolis per manducationem idolothytorum. Paulus enim docet eos, qui manducant idolothyta ita coniungi cum idolis, vt censentur veri idololatras, idèd namque initio dixit: *Fugite ab idolorum cultura*. Vtitur igitur hoc argumento; Qui manducat idolothyta, fit particeps altaris idolorum; ergo consentit in sacrificium idolorum, immò fit socius immolantium idolis. Ergo est idololatra; sacrificium enim est proprius actus latriæ. Quare si apta est Pauli comparatio, oportebit etiam circa Eucharistiam ita argumentari; Qui manducat Eucharistiam, fit particeps altaris Domini, ergo consentit in oblationem Eucharistiae Deo factam, immò fit socius eam offerentium; ergo Deum hac oblatione cultu latriæ honorat.

Ad hæc argumenta respondet Kemnitiuss in 2. par. Exam. pag. 767. Ac PRIMVM more suo impudenter admodum, & scurrilliter in re tam sacra se gerit: *Ex Ethnicorū*, inquit, *sacrificiis, quæ dæmonis offeruntur, deplorata Missæ suæ subsidium*
 Vuu 2 accersere

accersere non verentur: non dissimili ratione, sicut ille apud
Virgilium, inquit:

Vos mihi Manes

Estes boni, quoniam Superis auersa soluntur.

Hæc ille: nec animaduertit impius hæreticus, se hoc modo
postulū ipsum irridere; illiq; insultare. Si enim nos à Diis Ma-
nibus censetur subsidium petere, quia probamus sacrificia
Missæ ex comparatione Eucharistiæ ad sacrificia Gentilium
multò magis Paulus censetur à Diis Manibus auxiliū imp-
tuisse, qui probauit non esse manducanda idolothyta ex eadē
comparatione Eucharistiæ ad sacrificia idolorum. Sane
cessant impiæ nugæ, vel blasphemix potius: non enim à Diis
Manibus, sed à verbis diuinæ Scripturæ, & à comparatione
eadem Scriptura posita, subsidium flagitamus.

DEINDE Kemnitius seriò respondet, ac duo dicit. Primum
mensam Gentilium, cum qua Apostolus comparat mensam
Domini, non esse altare idolorum, sed mensam communem
in qua conuiuari solebant. Id probat, quia non erat conui-
tudo Gentilium, vt ad aras discumberent, sed vt de relictis
immolatorum domi suæ conuiuium instruerent, & ad illius
amicos suos inuitarent. Loquitur autem B. Paulus de mensa
in qua comedebantur idolothyta; ergo non loquitur de ara-
ri, sed de communi mensa. Præterea non erat quæstio B. Pau-
li, an liceret Christianis apud aras Gentilium incesse pro
rum sacrificiis, & sacrificare dæmoniis; id enim Christianis
notissimum erat: sed an liceret ire ad conuiuium Gentilium
edenda apponebantur idolothyta.

Hæc PRIMA solutio Kemnitij parum valet. Nam in
PRIMIS falsum est non consueuisse Gentiles ad aras idolo-
rum discumbere. Quid enim, quæso, est, quod ait Apostolus
I. Corinth. 8. *Si quis viderit eum, qui habet scientiam, recom-
dentem in idolio?* quid enim est idolum nisi locus vbi est idolum?
Neq; obstat quod idem Paulus dicit I. Corinth. 10. *Si quis
vocat vos infidelium, & vultis ire, omne quod vobis apponitur
manducate: si quis dixerit; Hoc immolatum est, nolite manducare,
&c.* Nam vtrumque est verum, solebant quippe Gen-
tiles, & ad aras idolorum discumbere, & etiam de relictis im-
molatorum domi suæ conuiuium instruere. Quare male pro-
ponit Kemnitius quæstionem Apostoli. Nam etsi non erat
quæstio, an liceret idolis sacrificare; tamen nec erat quæstio,
an liceret

an liceret in conuiujs Gentilium interesse; sed an liceret ves-
sci idolothytis, & præsertim in idolio: & Paulus negat licere,
quia hoc est socium fieri dæmoniorum, & interpretatiuè sa-
crificare dæmonibus.

DEINDE etiamsi non consueuissent Gentiles ad aras ido-
lorum discumbere, vt falsò dicit Kemnitius, tamen mēsa dæ-
moniorum, cui comparatur mensa Domini, adhuc altare
ipsum, non mensam communem significaret. Apostolus em̄
vbi mensam dæmoniorum nominat, non loquitur de mensa,
vbi comedebatur, sed de mensa, vbi immolabatur, & vnde ci-
bi immolati ad mensam communem deferebantur, vt mani-
festè patet ex collatione cum altari Iudeorum: *Videte, inquit,
Israel secundum carnem; nōne qui edunt hostias, participes
sunt altaris?*

DEINDE idem colligitur ex eo, quod Apostolus vocat mē-
sam Gentilium mēsam dæmoniorum: vocat enim eam men-
sam dæmoniorum, quia sacra erat dæmonii. Non enim vo-
caret mensam dæmoniorum, mensam communem Genti-
lium, ad quam permittebat etiam fidelibus accedere. PRAE-
TEREA non compararet mensam Dñi si loqueretur de mensa
communi & prophanā, nisi velit Kemnitius mensam Domi-
ni esse mensam communem, & prophanam.

ADHÆC Apostolus cū dehortatur à mensa dæmonio-
rum, dicit causam esse, vt fugiant cultum idolorum: ergo lo-
quitur de mensa, in qua immolabatur idolis, ex qua qui su-
mebant cibum, censebantur idololatras.

DENIQUE idem Paulus in eodē capite dicit, licitū esse ire
ad mensas Gentilium, & ibi manducare idolothyta, si quis
ignoret cibos illos esse immolatitios; & simul dicit: *Non pote-
stis mensa Domini participes esse, & mensa dæmoniorū*: ergo
nisi secum ipse pugnet Apostolus, non potest per mensam dæ-
moniorū intelligere mensam Gentilium, vbi solū materia-
liter comeduntur idolothyta. Quod autem Kemnitius dicit,
Apostolum scribere, liberum quidem esse, tamen non conue-
nire, vt fideles simul mensam Dñi, & mensam dæmoniorum par-
ticipes fiant; absurdissimū, & falsissimum est. Non enim Apo-
stolus dicit liberum esse, sed absolutè dicit: *Non potestis mensa
Domini, & mensa dæmoniorum participes esse*. Et quid absur-
dus dici potest, quàm vt liberum sit fidelibus mensam dæmo-
niorum participare, & dæmoniorum socios fieri?

Vuu 3

Adde

Adde VLTIMO, quod etiam si non possemus conuincere per mensam dæmoniorum intelligi altare idolorum, tamen argumentum nostrum esset solidum ex comparatione mensæ Domini cum altari Iudæorum, quod Apostolus expressè nominat.

Sed Kemnitiuſ non fuit tam hebes, quin viderit hoc modo refelli posse solutionem suam; ideo ad finem addidit SECUNDAM solutionem, ac dicit, eos qui sumunt Eucharistiam, participare de sacrificio peracto in cruce; sicut ij, qui manducabant idolothyta, participant de sacrificio peracto in altari idolorum.

At neque hac via euadere poterit. Nam Apostolus non comparat mensam dæmoniorum cum cruce, sed cum mensa Eucharistiæ, proinde vult esse mensam Eucharistiæ verum altare ad sacrificandum erectum; & in hoc sita est comparatio, quod sicut Gentiles manducabant immolata in altari, nos manducamus id quod immolatur in mensa Eucharistiæ. Deinde, vt supra diximus, sacrificium ex immolatione factum in cruce fuit aliquando, & postea desit esse, nec potest iterum fieri nisi per nouam immolationem. Atque hæc tenentur testimoniis Scripturarum.

CAPVT XV.

Probatuſ sacrificiũ Missæ ex traditione Patrum, ac primũ ex vocibus sacrificij, oblationis, immolationis, &c.

HACTENVS ex diuinis literis testimonia pro sacrificio Missæ deprompsimus: nunc ad SECUNDUM locum accedimus, videlicet ad testimonia veterum Patrum. Rectè enim Kemnitiuſ dicit pag. 775. bonas mentes plurimum moueri consensu, & testimonio antiquitatis, eius potissimum, quæ fuit purioribus, optimis, & florentissimis Ecclesiæ temporibus. Sed quia nimis longum esset singula testimonia seorsim excutere, vt fecimus in disputatione de veritate corporis Domini in Eucharistiâ, reducemus omnia ad aliquot capita, & simul refellemus responsiones aduersariorum.

PRIMUM igitur caput, siue argumentum sumi potest